

عنوان مقاله:

بررسی سیر تحول تاریخی و شکل گیری مسجد جامع کاشان

محل انتشار:

دوفصلنامه معماری اقلیم گرم و خشک، دوره 9، شماره 13 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسندگان:

بابک عالمی - عضو هیات علمی دانشکده معماری و هنر دانشگاه کاشان و مدیر اجرایی مجله مطالعات معماری ایران

صدیقه کمالی زارچی - دانشکده معماری و شهر سازی / دانشگاه شهید بهشتی

خلاصه مقاله:

بافت تاریخی کاشان پیکره ای قاجاری دارد و شامل بناهای بارزش و فاخری است. این بافت دارای محلات متعدد است؛ یکی از این محلات که به گمان قوی، کهن ترین محله و هسته ابتدایی تشکیل شهر است، محله میدان کهنه نام دارد که قرارگاه یکی از قدیم ترین بناهای شهر یعنی مسجد کهن جامع است. تاکنون مطالعه ی منتشر شده ای در مورد معماری این مسجد و تاریخچه و سیر تکامل آن انجام نشده و با توجه به اهمیت این بنا، کار قابل ذکری در خصوص آن صورت نگرفته است؛ این عدم مطالعه و توجه، در وضعیت و جایگاه امروزی آن قابل مشاهده است. این پژوهش قصد دارد ضمن بررسی ساختار و اجزا این بنا، به سیر تحول کالبدی و توسعه مسجد جامع بپردازد. روش این پژوهش اسنادی و تفسیری-تاریخی است و تلاش می شود برپایه ی مطالعات میدانی، وضعیت موجود بنای مسجد شناسایی شود. سپس با اتکا به منابع تاریخی و شواهد کالبدی، ضمن بررسی وضعیت دوران مختلف بنای مسجد، به نحوه شکل گیری و توسعه و تکامل آن پرداخته شود. نتایج پژوهش حاکی از این است که هسته ی اولیه محله، نزدیک به حاشیه شمالی بافت قدیم و در مسیر معابر تاریخی شکل گرفته و مسجد جامع یک از اجزای اولیه محله بوده است که همراه با سیر تکامل محله، توسعه و گسترش یافته است. مسجد از یک بنای سردابه ای کهن، در تراز بازارچه تاریخی محله، به ساختاری دوطبقه در قرن دوم ه.ق تبدیل شد. سپس ضمن گسترش شبستان و ایجاد مناره در دوران سلجوقی، تبدیل به یک مسجد شبستانی گردید و در دوره ایلخانی و تیموری ایوان و گنبدخانه به بنا اضافه شد؛ در بازسازی کلی در دوره زندیه و طی مرمت ها و افزودن برخی الحاقات جزئی در دوره قاجار، به تدریج به شکل مسجدی دو ایوانه با دو فضای میانی، در دو تراز زیرزمین و همکف سامان یافت. مسجد جامع با افول محله و تغییر مرکزیت شهر از رونق افتاد و اکنون به عنوان یک مسجد محلی دائر است.

کلمات کلیدی:

شهرکاشان، مسجد جامع، سیر تحول کالبدی، شبستان قدیمی، مناره تاریخی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1283254>

